

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2024-82-33-41>
УДК 378.147.091.32-051

ГОСТЬОВІ ЛЕКЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

© Красильникова Г.В.¹, Маріуш Снядковський², Красильников С.Р.¹

Хмельницький національний університет¹

Люблінська Політехніка (Польща)²

Інформація про авторів

Красильникова Ганна Володимирівна¹: ORCID ID 0000-0002-4846-722X; krsylnykovah@khmnu.edu.ua; доктор педагогічних наук, професор кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва; Хмельницький національний університет; вул. Інститутська 11, м. Хмельницький, 29016, Україна.

Mariusz Śniadkowski²: ORCID 0000-0001-7561-4224; m.sniadkowski@pollub.pl; dr hab. nauk społecznych w zakresie pedagogiki; profesor Politechniki Lubelskiej; ul. Nadbystrzycka 38 D, 20-618 Lublin, Polska.

Красильников Сергій Романович¹: ORCID ID 0000-0003-0221-0813; krsylnykovs@khmnu.edu.ua; кандидат технічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва; Хмельницький національний університет; вул. Інститутська 11, м. Хмельницький, 29016, Україна.

Стаття присвячена проблемі збалансованості ринку праці фахівців з вищою освітою, яку держава планує вирішити шляхом залучення роботодавців як до розроблення і оцінювання освітніх програм, так й до навчального процесу в закладах освіти. Висвітлений механізм оцінювання освітніх програм за критерієм залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу в закладах вищої освіти. Розглянуто кращий європейський досвід підготовки осіб з числа зовнішніх стейкхолдерів до ролі гостьових лекторів. На допомогу кандидатам на роль гостьових лекторів заклади вищої освіти створюють спеціальні довідники. Наголошено на необхідності унормування процесу залучення гостьових лекторів на інституційному рівні. Схарактеризовані етапи залучення гостьових лекторів до освітнього процесу у вітчизняних закладах вищої освіти: планування гостьової лекції, проведення гостьової лекції, оцінювання гостьової лекції та поширення її контенту. Виокремлені проблеми організації гостьових лекцій, пов'язані з пошуком компетентних гостьових лекторів, розробленням актуальної тематики гостьових лекцій, цікавих для студентів, координацією дій учасників освітнього процесу та технічним супроводом гостьових лекцій тощо.

Доведено, що дотримання вимог, процедур та послідовності реалізації програм «гостьовий лектор» закладами вищої освіти дозволяє покращити якість підготовки фахівців за рахунок підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання та кар'єрного зростання, отримати студентами практико-орієнтованих знань з різних галузей від представників роботодавців, підвищити мотивацію викладачів курсів до забезпечення якості навчання, збалансувати ринок праці фахівців з вищою освітою та сприяти підбору потенційними роботодавцями конкурентоспроможного персоналу з числа студентів тощо. Окреслена перспектива розширення кола гостьових лекторів на основі опитування здобувачів вищої освіти за результатами проходження ними різних видів практик на виробництві, в організаціях та закладах освіти.

Ключові слова: стейкхолдери, гостьова лекція, запрошений спікер, педагоги професійного навчання.

H. Krsylnykova, M. Sniadkowski, S. Krsylnykov "Guest lectures in the educational process of training vocational teachers"

The article is devoted to the problem of balancing the labor market of specialists with higher education, which the state plans to solve by involving employers in the development and evaluation of study programs and in the educational process in universities. The mechanism of evaluation of study programs by the criterion of involvement of practitioners, industry experts, and employers' representatives in the organization and implementation of the educational process in universities is highlighted. The best European experience of training external stakeholders for the role of guest lecturers is considered. To help candidates for the role of guest lecturers, universities create special reference books. The necessity of normalizing the process of attracting guest lecturers at the institutional level is emphasized. The stages of involving guest

lecturers in the educational process in universities are characterized: planning a guest lecture, conducting a guest lecture, evaluating a guest lecture and disseminating its content. The article highlights the problems of organizing guest lectures related to the search for competent guest lecturers, development of relevant topics for guest lectures that are interesting for students, coordination of the actions of participants in the educational process and technical support of guest lectures, etc.

It is proved that compliance with the requirements, procedures and sequence of implementation of the "guest lecturer" programs by universities can improve the quality of learning by increasing the motivation of higher education students to study and career development, provide students with practice-oriented knowledge in various fields from employers, increase the motivation of professors to ensure the quality of education, balance the labor market for specialists with higher education and facilitate the selection of competitive personnel by potential employers. The prospect of expanding the range of guest lecturers based on a survey of higher education students based on the results of their various types of internships at production facilities, in organizations and educational institutions is outlined.

Keywords: stakeholders, guest lecture, invited speaker, vocational teachers.

Постановка проблеми. Розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін в усіх сферах суспільного життя, історичних викликів ХХІ століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі [1, с. 4]. Серед проблем, ідентифікованих у Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки, зазначений розрив між системою вищої освіти та ринком праці, а саме, невідповідність змісту освіти вимогам роботодавців, а навичок випускників закладів вищої освіти (ЗВО) – потребам ринку праці; нестача у здобувачів вищої освіти практичних професійних навичок; відірваність їх теоретичних знань від практики; непідготовленість до роботи в реальному бізнесі; а також недостатня участь зацікавлених сторін у створенні та удосконаленні переліку компетентностей, освітніх програм тощо [2]. Відтак, для забезпечення збалансованості ринку праці фахівців з вищою освітою експертами сформована низка оперативних цілей та завдань, які сприятимуть створенню механізму співпраці між системою вищої освіти та ринком праці шляхом залучення роботодавців не тільки до розроблення і оцінювання освітніх програм, але й до навчального процесу.

На сьогоднішній день залучення зовнішніх стейкхолдерів до навчального процесу у вітчизняному освітньому просторі не унормовано. Водночас, під час акредитації освітніх програм членами експертних груп Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти здійснюється моніторинг залучення представників роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. В межах підкритеріїв 6.3 та 6.4 Критерію 6

«Людські ресурси» Відомостей про самооцінювання освітньої програми (ОП) висвітлюється практика залучення ЗВО роботодавців, які мають авторитет у відповідній галузі або регіоні та є лідерами ринку (сфери послуг, робіт, товарів, продукції), професіоналів-практиків, експертів галузі для проведення аудиторних (теоретичних і практичних) занять на відповідних освітніх програмах [3].

Аналіз досліджень та публікацій.

Дослідження проблеми провадження гостьових лекцій в освітній процес підготовки фахівців в Україні поодинокі. Переважно роботи присвячені узагальненню досвіду окремих ЗВО щодо реалізації програм «гостьового лектора» та оцінювання якості гостьових лекцій учасниками освітнього процесу (Батечко Н. Г., Беседа Н. А., Білан Н. І., Бобрицька В. І., Нетреба М. М., Спіцин Ю. С. та ін.). Зарубіжні праці висвітлюють інструменти підтримки адміністрацією університетів гостьових лекторіїв як обов'язкового компоненту успішних освітніх програм (Р. А. Алебайкан (Саудівська Аравія), V. Dalacas (США), В. R. Krogstie, J. Krogstie (Норвегія)).

Постановка завдання: висвітлення досвіду планування та проведення гостьових лекцій як форми взаємодії ЗВО та зовнішніх стейкхолдерів під час реалізації освітніх програм.

Виклад основного матеріалу.

Запрошені лектори не є новим явищем у вищій освіті України. В радянський період розвитку вищої освіти лекторів, які мали значний науковий авторитет, залучали до роботи в гостьовому ЗВО на тимчасовій основі (від декількох місяців до року і більше). До основних сфер діяльності запрошених лекторів належали: проведення лекцій, семінарів за

тематикою власних наукових досліджень; організація сумісних наукових досліджень; керівництво аспірантами та докторантами щодо підготовки дисертаційних робіт; участь в обговоренні результатів науково-дослідної діяльності співробітників ЗВО; передача наукового досвіду тощо.

В наш час залучення до освітнього процесу осіб, що не є викладачами, не обов'язково повинне мати формальний характер трудових відносин. Згідно з [3], вимога залучення до освітнього процесу представників роботодавців не є жорсткою, а ЗВО достатньо продемонструвати, що в аудиторних заняттях беруть участь «зовнішні» професіонали. Гостьові заняття можуть бути спрямовані як на розширення теоретичних знань здобувачів освіти так і знайомство з практичним досвідом професійної діяльності представників роботодавців. При цьому форми проведення занять можуть бути найрізноманітніші: виїзні заняття, екскурсії, майстер-класи, воркшопи, тренінги, гостьові лекції тощо.

Термін «гостьовий лектор» почав використовуватися у вітчизняному освітньому обігу нещодавно, він походить від синонімів в англійській мові: *guest speaker* – *invited speaker* – *keynote speaker* – *visiting lecturer* – *guest lecturer* – *guest professor* – *lecturer* – *invited professor*, англ. – гостьовий або запрошений лектор/ професор, візит-професор. Отже, гостьовий лектор – особа, як правило, відомий вчений, який володіє високим рівнем знань у конкретній предметній галузі та уміє їх представити в актуальній тематиці.

Зарубіжний досвід щодо залучення гостьових лекторів до читання курсу (серії лекцій) або окремої лекції досить різноманітний. Зазвичай заклади освіти запрошують гостьових лекторів з метою доповнення навчальної програми перспективами, окресленими професіоналами з відповідних галузей, новими ідеями та концепціями, що виходять за межі програми навчання. Гостьовий лектор може провести заняття разово або співпрацювати з закладом освіти на довготривалій основі та читати тематичні лекції щосеместру. До переваг такої взаємодії сфери праці та вищої школи можна віднести: доступ студентів до актуальних матеріалів, спрямованих на кар'єру майбутніх фахівців; налагодження зв'язків та наставництво (*networking and mentoring*) між здобувачами вищої освіти і професіоналами та ін. [4].

За результатами досліджень педагогів Норвезького університету природничих наук (Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, NTNU) щодо чинників успішного проведення гостьової лекції, учасники освітнього процесу, які брали участь в опитуванні (студенти та науково-педагогічні працівники), відносять: вибір актуальної для майбутньої професійної діяльності здобувачів вищої освіти теми лекції; наявність у викладача курсу професійних зв'язків серед викладачів ЗВО з певної предметної спеціальності та/або фахівців певної професійної сфери як запорука вибору компетентного гостьового лектора; наявність простої процедури для відшкодування витрат на проїзд для запрошених лекторів тощо [5].

Традиційно запрошений лектор є відомою особою для приймаючої сторони. Водночас, у системі вищої освіти європейських країн поширена практика пошуку та підготовки спікерів для проведення гостьових лекцій або інших заходів, яка реалізується окремим університетським підрозділом забезпечення підтримки та залучення зовнішніх стейкхолдерів до реалізації ОП. Для тих осіб, які бажають стати гостьовими лекторами, створюються спеціальні довідники [6], що містять поради з підготовки до ролі гостьового лектора (визначення сфери, у якій особа має значні успіхи та переваги, вибір тематики майбутніх лекцій (лекції), вибір оптимальної форми представлення матеріалу теми, набуття навиків публічного виступу, знайомство з сучасними методами та технологіями навчання, пошук контактів з закладами освіти на предмет їх зацікавленості тематикою лекцій, підготовка рекламних матеріалів, удосконалення педагогічних навичок тощо), а також характеристику складників педагогічної діяльності лектора під час проведення заняття (презентація контенту навчального матеріалу в доступній формі, повідомлення теоретичних знань та передача власного досвіду роботи в певній галузі шляхом використання активних методів та технологій навчання, налагодження конструктивної взаємодії зі здобувачами освіти, забезпечення зв'язку теоретичного матеріалу з практикою, відповіді на питання аудиторії, надання доступу до ресурсів для вивчення здобувачами освіти контенту самостійно, наставництво та ін.).

В Україні вітчизняні ЗВО активно залучають гостьових лекторів до підготовки фахівців різних спеціальностей. Наприклад, в Українському католицькому університеті за

підтримки Програми USAID «Справедливість для всіх» запроваджений повний цикл підготовки бакалаврів права за інноваційною освітньою програмою. Інноваційна освітня програма передбачає викладання обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів англійською мовою і проведення юристами-практиками, в якості гостей лекторів, сертифікатних програм, майстер-класів тощо. Сильною стороною інноваційної освітньої програми є запрошення до співвикладання представників експертного середовища [7].

Переважно портфоліо запрошених лекторів розміщується на сайті закладу вищої освіти або його підрозділу в розрізі навчальних років, напрямів підготовки або освітніх програм підготовки фахівців. Однак, нормативні документи та методичні поради щодо участі зовнішніх стейкхолдерів в освітньому процесі на інституційному рівні зазвичай відсутні. Відтак, кожний ЗВО накопичує власний досвід співпраці з гостьовими лекторами. Наприклад, з метою унормування порядку приймання висококваліфікованих фахівців з метою провадження освітньої діяльності за інноваційними напрямами науки, технологій та розвитку суспільства в Національному університеті «Львівська Політехніка» розроблено Положення про реалізацію програми «Візит-професор»/ «Гостьовий лектор» [8]. Згідно з документом, гостьовий лектор Львівської Політехніки проводить заняття без працевлаштування на безоплатній основі та добровільних засадах, його лекційне навантаження становить не менше 10 годин протягом семестру. Лекції гостьового лектора проводяться поза межами навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти (факультативні курси для здобувачів різних рівнів вищої освіти) або для слухачів курсів підвищення кваліфікації. Гостьовими лекторами можуть бути й іноземні громадяни. До претендентів на участь у програмі «Візит-професор»/ «Гостьовий лектор» висувається низка вимог, зокрема, наявності відповідного наукового ступеня (вченого звання) або вагомих досягнень у певній професійній сфері.

Слід зазначити, що останнім часом з'являються поодинокі дослідження українських педагогів щодо ролі гостьових лекторів в удосконаленні освітніх програм та освітнього процесу. Зокрема, творчим колективом [9] проведено дослідження щодо впливу гостьових лекцій на реалізацію освітніх програм в межах чотирьох спеціальностей

(освітня політика, професійна освіта, охорона здоров'я та технології). Автори дослідження доводять, що відвідування здобувачами вищої освіти гостьових лекцій змінює та покращує університетські навчальні програми, позитивно впливає на дослідницьку активність студентів, їх професійний саморозвиток, навички самостійного навчання та самоосвіти, професійну соціалізацію, а також позитивно сприймаються як студентами так і викладачами, закладом вищої освіти загалом. Крім цього, така співпраця вигідна потенційним роботодавцям, оскільки вони залучаються до освітнього процесу ще на стадії розроблення та оновлення освітніх програм, що дозволяє їм впливати на зміст підготовки та отримувати більш компетентний персонал для найму. Отже, на думку авторів статті, така модель навчання може принести користь усім зацікавленим сторонам у сфері освіти завдяки розширенню можливостей працевлаштування випускників. Аналіз літературних джерел [4-6, 8, 9] дозволив виявити складники залучення гостьових лекторів до освітнього процесу, представлені на рис.1.

Як видно з рис. 1, усі складники процесу залучення гостьових лекторів до освітнього процесу можна представити такими групами: зовнішні стейкхолдери, форми проведення гостьових занять, переваги гостьових лекцій, виклики та проблеми. Щодо зовнішніх стейкхолдерів слід відзначити – до їх складу відносяться професіонали-практики, експерти галузі, представники роботодавців, які представляють різноманітні компанії та організації у певній сфері бізнесу, державні установи та неприбуткові організації, громадські організації та урядові структури, асоціації та професійні спілки тощо. Окремо слід наголосити на залученні до читання лекцій викладачів вітчизняних закладів освіти та зарубіжних університетів і коледжів.

Форма залучення гостьових лекторів може бути разова або на постійній основі. Зазвичай гостьова лекція суголосна з певною навчальною дисципліною, тема лекції має відповідати змісту та навчальним цілям курсу, а основною аудиторією є студенти, що вивчають цю дисципліну (хоча може бути запрошена й ширша аудиторія, наприклад, студенти інших курсів та/або викладачі).

Цінними для здобувачів вищої освіти є лекції, побудовані на міждисциплінарній основі, що дозволяє студентам усвідомити зв'язки освітніх компонентів ОП. Іноді лекція

Рис.1 Складники залучення гостей лекторів до освітнього процесу
 Примітка: доробок автора на основі аналізу [4-6, 8, 9].

може бути організована для окремої групи осіб (наприклад, для всіх магістрів і викладачів певного наукової напряму, кафедри, факультету). При цьому основними видами занять можуть бути: очні лекції, що проходять в режимі реального часу і забезпечують безпосередню взаємодію лектора з аудиторією; вебінари та онлайн-лекції, що організуються за допомогою дистанційних технологій навчання і забезпечують доступ до експертів з усього світу; відеоконференції – лекції в режимі відео зв'язку, що дозволяють взаємодіяти з гостьовим лектором з будь-якої країни; майстер-класи, тренінги, воркшопи та практичні заняття – інтерактивні заняття, під час яких студенти можуть отримати практичні навички та досвід.

До переваг гостьових лекцій експерти відносять можливість отримати різноманітні та актуальні знання, дізнатися про нові ідеї та актуальну інформацію з різних галузей від їх авторів або безпосередніх реалізаторів; підвищення мотивація студентів до навчання шляхом зустрічей з професіоналами, які можуть надихати студентів на подальше навчання та кар'єрне зростання; можливості для нетворкінгу (networking) – налагодження контактів здобувачів освіти з фахівцями, що може допомогти у майбутньому працевлаштуванні; підвищення престижу закладу освіти, оскільки залучення відомих експертів та професіоналів може підвищити репутацію закладу вищої освіти в певних колах.

Крім цього, не слід забувати про труднощі та проблеми при організації гостьових лекцій, а саме, організаційні труднощі (пошук та координація гостьових лекторів), залучення студентів до занять, які можуть бути не зацікавлені у тематиці гостьових лекцій; технічні проблеми під час онлайн-лекцій (стабільність інтернет-зв'язку, кібербезпека тощо). Згадані перешкоди в організації гостьових лекцій можуть бути вирішені шляхом впровадження гнучких та адаптивних методів організації, використання сучасних технологій та регулярного зворотного зв'язку від студентів для покращення якості лекцій.

У Хмельницькому національному університеті впродовж тривалого часу існує практика залучення гостьових лекторів до освітнього процесу підготовки фахівців різних спеціальностей, у т.ч. спец. 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)». Як правило, випускова кафедра висвітлює галерею гостьових лекторів, тематику їх виступів та стисло характеризує професійної діяльності лекторів на спеціально відведеному сайті [10]. Однак, єдиних підходів до організації гостьових лекцій на інституційному рівні не існує, відтак, кожен викладач, який запрошує на свій курс гостьового лектора, самостійно планує цей захід та організовує його. Накопичений авторами статті досвід організації та проведення гостьових лекцій впродовж 2020-2024 років дає можливість виокремити такі основні етапи (рис.2):

- підготовчий,
- реалізації,
- оцінювання якості лекції та поширення її контенту.

Рис. 2 – Етапи планування та проведення гостьової лекції в освітньому процесі підготовки педагогів професійного навчання
 Примітка: доробок автора

Розглянемо детальніше кожний з етапів залучення гостьових лекторів до освітнього процесу в ЗВО. Підготовчий етап починається з аналізу викладачем курсу змісту навчального матеріалу освітнього компонента (ОК) на предмет виявлення актуальної тематики, яка може бути ширше розкрита зовнішніми стейкхолдерами – представниками роботодавців, викладачами інших ЗВО тощо. Планування включення лекції до програми курсу може відбуватися заздалегідь до початку семестру або під час нього. Тематика гостьових лекцій має бути нагальною для слухачів, вирізнятися новими ідеями та

концепціями у певній галузі знань або бути практико-орієнтованою.

Не менш важливим завданням є пошук кандидата та роль гостьового лектора. Галузеві мережі серед викладачів ЗВО з певної предметної спеціальності, як правило, є особистими, що полегшує пошук зовнішніх спікерів через коло професійних зв'язків. Водночас, для молодих викладачів ОК, які ще не вибудували такі зв'язки, пошук гостьового лектора може бути утрудненим. Як правило, пошук кандидатів на роль гостьових лекторів відбувається серед колег зі спільної наукової діяльності та учасників проєктів, різноманітних конференцій тощо; працівників підприємств та організацій певної галузі; випускників, які завершили навчання за освітньою програмою та мають досвід успішної практичної роботи та ін.

Для підвищення якості гостьових лекцій викладач курсу заохочує студентів до активної підготовки до майбутнього заняття, а саме, формулювання запитань до гостьового лектора. Перелік питань може бути переданий гостьовому лектору заздалегідь, а може бути озвучений під час зустрічі з ним. Інколи запрошені лектори надсилають форму анкети, за допомогою якої викладач курсу опитує студентів на предмет їх інтересів та очікувань щодо майбутньої гостьової лекції. Проведення попереднього опитування здобувачів вищої освіти не завжди вдається реалізувати, особливо якщо коло слухачів гостьової лекції буде складатися зі студентів, які навчаються за різними освітніми програмами, на різних курсах тощо.

Погодження теми та часу проведення гостьової лекції може відбуватися шляхом дотримання розкладу проведення занять з обраного ОК в семестрі для певного курсу (групи) здобувачів вищої освіти або призначення додаткового часу лекції, зручного для спікера та /або слухачів лекції. При цьому важливо вибрати оптимальний формат гостьової лекції, форму її організації (очна лекція в закладі освіти, візна лекція за межами закладу освіти, он-лайн лекція на базі використання дистанційних технологій навчання, змішана форма проведення заняття тощо). З метою вчасного повідомлення потенційних слухачів про тематику та час проведення гостьової лекції викладач курсу

поширює її анонс за допомогою месенджерів (Viber, Telegram, WhatsApp), інформаційної системи ЗВО або в соціальних мережах.

З метою підготовки гостьового лектора до умов проведення заняття в ЗВО викладач курсу організовує з ним попередню зустріч-консультацію та обговорює існуючі особливості освітнього процесу. Важливість методичної підтримки гостьового лектора важко переоцінити, оскільки часто представники роботодавців стикаються з утрудненнями при використанні веб-сервісів Google Classroom, сервісів Big Blue Button, Zoom Video Communications тощо, поширених в закладах освіти у зв'язку з організацією освітнього процесу за дистанційними технологіями навчання. Запрошені лектори з інших закладів освіти теж можуть бути неозибними щодо інструментарію сервісу, на базі якого реалізується освітній процес в онлайн режимі у гостьовому закладі. Крім цього, слід отримати згоду запрошеного лектора на запис зустрічі та подальше поширення дидактичних та відеоматеріалів серед учасників освітнього процесу.

Етап проведення гостьової лекції вимагає координації дій викладача курсу, як модератора заняття, та гостьового лектора. На початку лекції відбувається представлення особи гостьового лектора викладачем курсу, обумовлюються організаційні моменти зустрічі, її тривалість, спосіб спілкування з лектором, наприклад, коли слухачі можуть задавати питання, як буде організована дискусія та ін. Виступи іноземних гостьових лекторів потребують синхронного перекладу змісту матеріалу лекції якщо слухачі не володіють мовою, якою викладає лектор.

Супровід гостьової лекції полягає у забезпеченні лектора сучасними технічними та програмними засобами навчання (комп'ютерна техніка, відеоінструменти, освітні платформи, онлайн-сервіси тощо). Під час лекції викладач курсу постійно знаходиться на зв'язку з гостьовим лектором і виявляє готовність допомогти йому за необхідності. За попередньою домовленістю з лектором, викладач курсу організовує запис гостьової лекції, а по завершенню заняття – обирає оптимальний формат збереження запису та його зберігання.

Організація зворотного зв'язку зі спікером шляхом додаткових або уточнюючих питань може поживити виклад матеріалу, надати лекції ознаки проблемності та

дискусійності. Така методична підтримка гостьового лектора особливо важлива, якщо спікер не має достатнього досвіду публічного виступу та не володіє прийомами педагогічної майстерності щодо роботи з аудиторією. Можливість налагодження контактів здобувачів освіти з фахівцями – гостьовими лекторами може допомогти у майбутньому працевлаштуванні випускників ЗВО. Відтак, під час лекції спікер може надати поради студентам щодо перспектив побудови їх професійної кар'єри, отримати контактну інформацію від здобувачів освіти для підтримки подальших зв'язків з питань працевлаштування, для допомоги складання резюме, для проведення інформаційних співбесід тощо.

На заключному етапі проведення гостьової лекції відбувається оцінювання якості її проведення та розповсюдження контенту лекції серед здобувачів вищої освіти, викладачів тощо. Неформальне анкетування здобувачів вищої освіти з питання якості проведення гостьової лекції, як правило, здійснюється анонімно. Результати опитування узагальнюються викладачем курсу, аналізуються на предмет подальшого удосконалення організації гостьових лекцій та актуальності тематики занять. Спікер надсилає викладачеві курсу слайди презентації, роздаткові та інші матеріали, що використовувалися під час лекції, посилання на додаткові джерела інформації тощо з метою їх поширення серед студентів. Усі матеріали гостьової лекції розміщуються на освітніх платформах ЗВО, є у відкритому доступі для можливості самостійного вивчення здобувачами вищої освіти після заняття. Дотримання основних процедур та вимог на етапах залучення гостьових лекторів до освітнього процесу, на нашу думку, забезпечить якість підготовки фахівців різних спеціальностей в вітчизняних ЗВО та сприятиме вирішенню проблеми збалансованості ринку праці фахівців з вищою освітою.

Висновки. Отже, успішна інтеграція гостьових лекцій в освітню програму підготовки фахівців залежить від багатьох чинників, а саме, проведення попереднього аналізу ОП на предмет актуальної тематики лекцій для зовнішніх спікерів, вибору компетентних зовнішніх стейкхолдерів в якості гостьових лекторів, підготовки до гостьових лекцій та їх постійний супровід модератором (викладачем курсу), дотримання чіткої процедури залучення гостьових лекторів

до освітнього процесу, унормування залучення гостьових лекторів на інституційному рівні, вирішення питання фінансового заохочення гостьових лекторів тощо. Дотриманні вимог, процедур та послідовності реалізації програм «гостьовий лектор» ЗВО дозволяє покращити якість підготовки фахівців за рахунок підвищення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання та кар'єрного зростання, отримати студентами практико-орієнтованих знань з різних галузей від представників роботодавців, підвищити мотивацію викладачів курсів до забезпечення якості навчання, збалансувати ринок праці фахівців з вищою освітою та сприяти підбору потенційними роботодавцями конкурентоспроможного персоналу з числа студентів тощо. Створення мережі галузевих контактів – потенційних запрошених лекторів – важливий процес, що триває впродовж кар'єри викладачів ЗВО, водночас, полегшує підготовку до проведення гостьових лекцій. На інституційному рівні виникає гостра потреба у формуванні депозитаріїв потенційних гостьових лекторів, чіткій процедурі організації гостьових лекцій, підготовці здобувачів вищої освіти до проведення гостьових лекцій шляхом їх участі в опитувань перед початком та після проведення занять зовнішніми спікерами.

Список використаних джерел:

1. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку освіти в Україні : монографія / за ред. М. П. Денисенка, І. П. Мігус. – Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2014. – 242 с.
2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки : Розпорядження Каб. М-в України від 23.02.2022 №286-р. – Режим доступу : <http://surl.li/dtmdf> (дата звернення 1.06.2024).
3. Методичні рекомендації для експертів Національного агентства щодо застосування критеріїв оцінювання якості освітньої програми : рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : Протокол від 29 серпня 2019 р. № 9. – Режим доступу : <http://surl.li/uoage> (дата звернення 1.06.2024).
4. Білан Н. І. Guest lectures as forms of interaction between a higher education institution and employers infromation of future specialist's professional competences / Н. І. Білан, М. М. Нетреба. – Режим доступу : <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38348/> (дата звернення 1.06.2024).
5. Birgit R. Krogstie and John Krogstie. Guest Lectures in IT Education – Recommendations Based on an Empirical Study. Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet / Birgit

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні нетрадиційних способів залучення гостьових лекторів за допомогою здобувачів вищої освіти. Перспективним, на нашу думку є шлях розширення кола гостьових лекторів на основі опитування здобувачів вищої освіти за результатами проходження ними різних видів практик на виробництві, в організаціях, закладах освіти тощо. Студенти, які завершили практичну підготовку, можуть порекомендувати особу зовнішнього стейкхолдера (керівника практики від підприємства, керівника структурного підрозділу бази практики тощо) на роль гостьового лектора, який, на їх думку, є компетентним у певній галузі знань та/ або має великий практичний досвід роботи у певній професійній сфері. Розподіл відповідальності за прийняте рішення щодо залучення гостьового лектора до освітнього процесу, на нашу думку, умотивує студентів на тісну співпрацю з викладачами курсів, сприятиме розвитку критичного мислення студентів під час пошуку потенційних кандидатів у спікери, дозволить усвідомити здобувачами освіти складові професійної компетентності фахівців, на яких базується успішна професійна діяльність у певній галузі.

- R. - URL: <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2579400> (accessed: 1.06.2024).
6. How To Become A Guest Lecturer : A Complete Guide. – URL : <https://www.naukri.com/career-advice/how-to-become-guest-lecturer-caid> (accessed: 1.06.2024).
7. USAID сприяє впровадженню світових стандартів викладання права в університетах України. – Режим доступу : <http://surl.li/ipigr1> (дата звернення 1.06.2024).
8. Положення про реалізацію програми «Візит-професор»/ «Гостьовий лектор» у Національному університеті «Львівська Політехніка». – Режим доступу : <nakaz-779-1-10-vid-22122021-1.pdf> (pnu.ua) (дата звернення 1.06.2024).
9. Reshaping the university curriculum through the visiting lectureship . Bobrytska V.I. Krasylnykova H. V., Batechko N. G., Beseda N. A., Spitsyn Y. S. // International Journal of Learning, Teaching and Education Research. – 2020. – Vol. 19, no. 12. – Pp. 70-85.
10. Гостьові лекції та майстер-класи / Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету. – Режим доступу : <https://tpodm.khmnu.edu.ua/gostovi-lektsiyi/> (дата звернення 1.06.2024).

References:

1. Denysenko, MP & Mihus, IP (eds) 2014, *Problemy ta perspektyvy sotsialno-ekonomichnoho rozvytku osvity v Ukraini* [Problems and Prospects of Socio-Economic Development of Education in Ukraine], Cherkasy.
2. Kabinet Ministriv Ukrainu 2022, Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky : Rozporiadzhennia KMU vid 23.02.2022 №286-r [On approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 23.02.2022 No. 286-p], viewed 1 Jun. 2024 <<http://surl.li/dtmdf>>.
3. Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity 2019, *Metodychni rekomendatsii dlia ekspertiv Natsionalnoho ahentstva shchodo zastosuvannia kryteriiv otsiniuvannia yakosti osvitnoi prohramy : rishenniam Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity. Protokol vid 29 serpnia 2019 r. № 9* [Methodological recommendations for experts of the National Agency on the application of criteria for assessing the quality of educational programs: decision of the National Agency for Quality Assurance in Higher Education. Protocol of August 29, 2019 № 9], viewed 1 Jun. 2024 <<http://surl.li/uoaqe>>.
4. Bilan, NI & Netroba, MM 2021, *Guest lectures as forms of interaction between a higher education institution and employers infromation of future specialist's professional competences*, viewed 1 Jun. 2024 <<https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/38348/>>.
5. Birgit, R n. d., *Krogstie and John Krogstie. Guest Lectures in IT Education – Recommendations Based on an Empirical Study. Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet*, viewed 1 Jun. 2024 <<https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/2579400>>.
6. How To Become A Guest Lecturer: A Complete Guide, viewed 1 Jun. 2024 <<https://www.naukri.com/career-advice/how-to-become-guest-lecturer-caid>>.
7. USAID spryiaie vprovadzhenniu svitovykh standartiv vykladannia prava v universytetakh Ukrainy [promotes the implementation of international standards of law teaching in Ukrainian universities.], viewed 1 Jun. 2024 <<http://surl.li/ipigr1>>.
8. Natsionalniy universytet «Lvivska Politehnika» n. d., *Polozhennia pro realizatsiiu prohramy «Vizyt-profesor»/ «Hostovyi lektor» u Natsionalnomu universyiteti «Lvivska Politehnika»* [Regulations on the Implementation of the Visiting Professor / Guest Lecturer Program at Lviv Polytechnic National University], viewed 1 Jun. 2024 <<http://surl.li/ykzkez>>.
9. Bobrytska, VI, Krasylnykova, HV, Batechko, NG, Beseda, NA & Spitsyn, YS 2020, 'Reshaping the university curriculum through the visiting lectureship', *International Journal of Learning, Teaching and Education Research*, Vol. 19, no. 12, Pp. 70-85.
10. Kafedra tekhnolohichnoi ta profesiinoi osvity i dekoratyvnoho mystetstva Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu n. d., *Hostovi leksii ta maister-klassy* [Guest lectures and master classes], viewed 1 Jun. 2024 <<https://tpodm.khmnu.edu.ua/gostovi-lektsiyi/>>.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2024 р.